

Op elke wat grotere tentoonstelling in Nederland treffen we meestal wel Leghorns aan. Vaak zijn ze van het Nederlands type in verschillende kleurslagen, of witte van het Amerikaans type. Overigens zijn dit niet de enige typen, die er binnen dit ras gefokt werden en worden. Duitsland kende zijn eigen type Leghorns met de enigszins geknepen en lage staardracht; een type dat men overigens nu niet meer fokt. Onze oosterburen fokken nu meer in de Nederlandse richting.

Gerard Tesselaar, foto's: Klaas van der Hoek

De zeldzame kleurslagen bij Leghorns

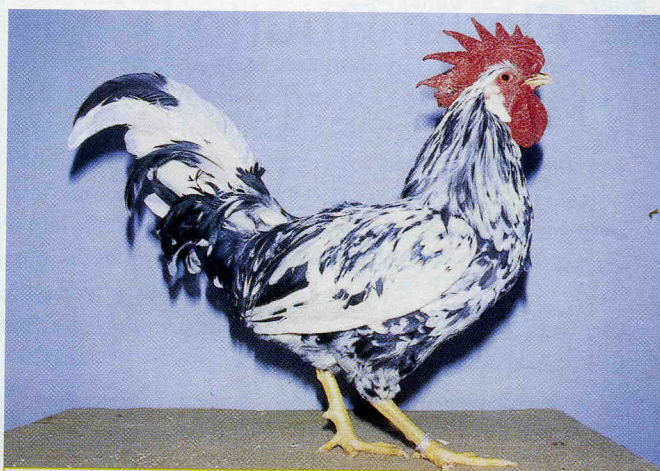
Ook Italië, Frankrijk en België staan een type Leghorns voor, dat dicht bij het Nederlandse ligt. Het Deense type is iets kleiner, en heeft een duidelijk hogere staardracht. Deze dieren zal men in Nederland niet in de kooien aantreffen. Behalve het al genoemde Nederlandse en Amerikaanse type Leghorns zien we af en toe Leghorns van het Engels type.

Het Engelse type

Dit type is in Nederland erkend in één kleurslag, n.l. wit. In Engeland echter komen zij in tal van kleuren voor. Vorig jaar trof ik op een jongedierenkeuring een flink aantal Engelse dieren aan in diverse kleurslagen. Ze waren geïmporteerd door een van de leden van de Nederlandse Leghornclub. De Leghorns van het Engelse type kenmerken zich door een wat geblokt lichaam, een hogere stelling, een kleinere, meer geknepen staart, en grovere kopversierselen. Ze zijn er in groot en kriel, helaas zien we ze zelden op onze tentoonstellingen. Leghornman A. Otten uit Amsterdam showde regelmatig Leghornkrielen van het Engelse type.

Het Amerikaanse type

Dit type Leghorns is in veel opzichten de tegenpool van het Engelse type. Het is wat dieper gesteld, de staart is rijk bevederd en wordt gespreid gedragen, terwijl de kopversierselen duidelijk kleiner zijn. Behalve de witte Amerikanen in groot en kriel is deze variëteit in Nederland ook erkend in Buff bij de krielen. Momenteel zijn twee fokkers van de Nederlandse Leghornclub bezig met deze kleurslag. Ook voor de Amerikaanse fokrichting geldt: in het land van herkomst fokt men ze in veel kleurslagen.

Een zwartbonte Leghorn haan. Deze unieke kleur zien we te weinig op de shows.

Een zwartbonte Leghorn hen.

De zeldzame kleurslagen bij het Nederlandse type

De zwartbonten

De kleurslag zwart-bont bij de Leghorns is uniek. Bij zwart-bont denkt men bij de meeste hoederrassen aan een zwart dier met enig wit. Bij de zwartbonte Leghorn is het tegendeel het geval. Het behoort een wit dier te zijn met enig zwart. Het ruimschoots aanwezig zijn van witte veren bij zwart-bonte Leghorns bevordert het juiste tekeningspatroon. De standaard zegt: 'Het wit moet overheersen.' Geheel zwarte veren zijn ongewenst. Vooral in de vleugels en staartpartij.

Het aanwezige zwart moet zoveel mogelijk willekeurig over de veervlakken verdeeld zijn en toch een zo gelijkmatig mogelijke verdeling van het zwart te zien geven. Dat het fokken van deze kleurslag niet gemakkelijk is, zal duidelijk zijn. Zwart-bonte Leghorns fokken vraagt veel inzicht. Het kruisen van witte en zwarte Leghorns levert in ieder geval geen of bijna nooit zwart-bonte dieren op. De kleurslag is waarschijnlijk ontstaan in Schotland, waar ze Exchequer werden genoemd. Een naam, die ook jaren lang in Nederland is gebruikt. In een oude Avicultura uit 1936 staat over het ontstaan de volgende zinsnede: 'Wat de zwart-bonte Leghorns betreft, op een goede of kwade dag heeft een of andere Schotse fokker het bestaan een nieuwe editie Leghorns te doen verschijnen, met de naam Exchequer- Leghorns.' einde citaat.

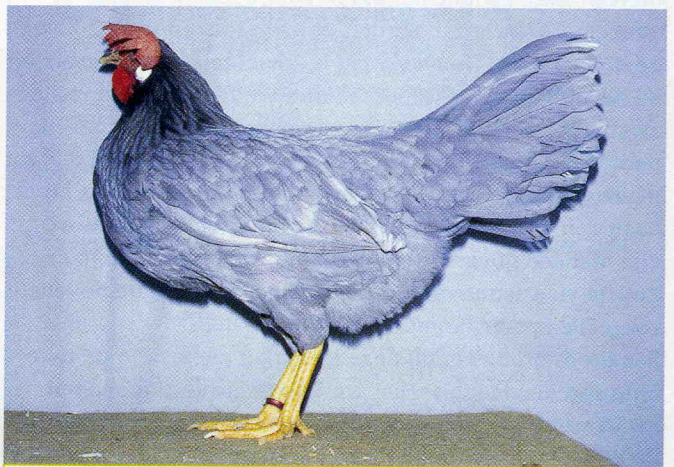
De opmerking is merkwaardig en minder vleiend. Heel anders kijkt het bestuur van de Nederlandse Leghornclub tegen deze kleurslag aan. Zij is van mening, dat deze kleurslag specifiek bij het ras past, en een verrijking voor het ras betekent. We prijzen ons dan ook gelukkig, dat ook nu nog een aantal fokkers zich voor deze kleurslag inzetten, en regelmatig mooie dieren, zowel in groot als kriel in de tentoonstellingskooien brengen. Het type, waarvan de staartdracht in vroeger jaren altijd wat stijl was, is enorm verbeterd en ook de kleur mag gezien worden.

Roodgeschouderd wit

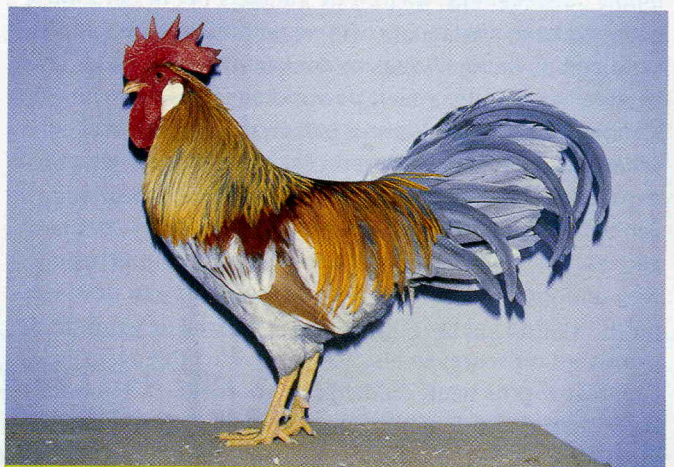
Een andere, moeilijke kleurslag, die we zelden zien op tentoonstellingen, is de roodgeschouderd witte Leghorn. Eigenlijk is dit een patrijskleurig dier, waarbij al het zwart vervangen is door wit. Vandaar, dat deze kleurslag ook wel aangeduid wordt met wit-patrijs. De hennen zijn overwegend roomwit, met gele halskraag, met daarin een witte schachtstreep tekening. De borst is zalmrood, meestal iets licht door de invloed van het wit. Hier geldt hoe intenser de borstkleur is, des te groter wordt de kans op 'roest op schouder'. De haan is een dier met hele mooie kleurcontrasten. Een wit lichaam met een witte staartpartij en witte vleugels op de vleugeldriehoek na, die roodbruin moet zijn. De oranje rode kop wordt gedragen door een hals, met oranje-geel halsbehang, met witte schachtstrepen. Ook het zadelbehang heeft deze kleur. Problemen, waar fokkers van deze kleurslag mee te maken hebben, is vooral het optreden van kleurspatten in de witte veerpartijen, vooral in vleugels en staart. Fokkers van deze kleurslag

Een buff-kleurige Leghorn.

Nog een zeldzaamheid: een blauwe Leghorn.

Blauwpatrijs Leghorns kom je niet op iedere show tegen.

moeten regelmatig patrijs inkruisen, als het wit bij de nakomelingen te veel gaat overheersen, wat weer tot deze spatten leidt! Zoals gezegd wordt deze kleurslag ook wel wit-patrijs genoemd, bij de Leghorns zijn veel patrijsvari-

anten aanwezig. Ook van deze kleurslagen zien we sommigen niet vaak. Te denken valt daarbij aan blauwpatrijs, koekoekpatrijs, patrijs goud- en zilverflitter, geelpatrijs, en roodgeschouderd zilverpatrijs. Theo Kiewiet en "Kleurspecialist" Henny Gankema brengen regelmatig witpatrijs in de kooien.

Columbia Leghorns

Een jaar of tien geleden zagen we deze kleurslag, hoewel niet vaak, toch af en toe. Tegenwoordig nog maar hoogst zelden. Voor het ontstaan van deze kleurslag is in de meeste gevallen het Sussex-hoen gebruikt. Aan het wat geblokte type van de huidige dieren is dit nog wel te zien. Ook het iets kleinere oor met vaak iets rood erin, verraadt de afkomst van de huidige vertegenwoordigers. Daarmee zijn meteen twee aandachtspunten voor deze kleurslag genoemd. Daarnaast behoeft ook het fokken van de kleur de nodige zorg. De halskraag is zowel bij de hennen als bij de hanen voorzien van een middelbrede, groen-glanzende zwarte schachtstreep, die in zijn geheel wordt omgeven door een witte omzoming. Veel zwart moet aanwezig zijn in vleugels en staart. De staart-stuurveren en sikkels bij de haan zijn geheel zwart, terwijl de staartdekveren zwart zijn met een zilverwitte omzoming. Ook bij de hennen: zwarte staartstuurveren met uitzondering van de bovenste twee, die iets gezoomd zijn.

Een groot probleem bij deze kleurslag zit vaak in de tekening van de vleugels. Hier worden de grote slagpennen zwart verlangd, met een witte rand aan de buitenzijde van de buitenvanen. Terwijl de kleine slagpennen wit zijn, met zwart in de binnenvanen dat niet doorloopt tot het eind van de veerpunt. Het combineren van een duidelijke heldere halstekening met goede vleugeltekening in één dier blijkt in de praktijk moeilijk. Vaak zien we dieren met een mooie halstekening, waarbij de vleugels het in het zwarte gedeelte laten afweten, terwijl de dieren die mooi getekend zijn in vleugels, vaak te donker zijn in de hals. Een heldere halstekening heeft de voorkeur boven een ideale vleugeltekening. De donkere halzen met 'doorgebroken' schachtstreepstekening storen veel meer, dan de wat minder sterk getekende slagpennen, die niet zichtbaar zijn. Een belangrijk gegeven bij deze kleurslag is ook, dat het zilverwit de eigenschap heeft, het zwart uit het lichaam weg te dringen. Vaak zien we dit in de basis van de staartpartij, waar te veel wit optreedt. De donskleur wordt in de standaard omschreven als: 'Van wit tot lichtblauw-grijs.' Lichtblauw-grijs heeft duidelijk de voorkeur. Deze onderkleur staat meestal garant voor het aanwezig zijn van veel pigment in staart en vleugels. Bij deze donskleur is het van belang, dat zo ook werkelijk aan het onderste deel van de veren aanwezig is. Vaak zien we, dat de donsveren tegen het lichaam wit zijn en wat hoger blauwgrijs worden. Hier treedt het bovenbeschreven verdringen door het wit naar voren. Met vaak als gevolg in volgende generaties het optreden van zwarte kleurspatten op de witte delen, en te veel wit in vleugels en staartpartij. ondanks deze foktechnische moeilijkheden is een Columbia Leghorn een

prachtige verschijning.

Met zijn felrode kop, afgewisseld door het zwart en zilverwit en de gele benen, lopende door het weiland of zittend op een hek is deze Leghorn een lust voor het oog. Naast Columbia is ook Buff-Columbia bij Leghornkrielen erkend. Het verschil met Columbia is dat alle wit vervangen is door buff.

Buff leghorns

Een kleurslag, die in het verleden regelmatig te zien was. De laatste jaren zien we nog maar zelden Buffkleurige dieren. Vooral bij de grote Leghorns. Door het wegvallen van enkele oudere fokkers die deze kleurslag een warm hart toedroegen, zijn de Buff-Leghorns in de gevarenzone geraakt en dreigen ze te verdwijnen. Buff-Leghorns zijn altijd iets kleiner geweest dan de overige kleurslagen. Als je oude tijdschriften op deze kleurslag naslaat blijkt dit vanaf het begin het geval te zijn geweest. Waarschijnlijk is dat te wijten aan het feit, dat hun wieg gestaan heeft in Denemarken, waar Leghorns gefokt worden, die wat kleiner zijn.

Ze werden hierbij in een adem genoemd met de zwarte Leghorns, die in het verleden ook kleiner waren. Opmerkelijk is, dat bij de zwarten deze handicap is overwonnen. Buff-Leghorns worden geroemd om hun prima leg.

Blauwe Leghorns

Enkele jaren geleden ontmoette ik op een kleine clubshow enkele blauwe Leghorns van een uitstekende kwaliteit. Zowel type als kleur mochten gezien worden. Blauwe Leghorns zijn effen (ongezoomd) grijsachtig blauw. Vooral hals en zadel bij de haan zijn altijd iets donkerder door de structuur van de veren. Een lastige, veel voorkomende fout zijn de zwarte vlekken, vooral in de sikkels bij de haan en in de staartpartij bij de hennen. Ook het zogenaamde roest op rug en schouders is een hinderlijke fout. Eigenlijk is dit roest wel verklaarbaar. Immers, blauw is een intermediaire, zeg tussenkleur, tussen wit en zwart. Uit de paring van een zuiver witte en zuiver zwarte Leghorn komen in de eerste generatie slechts witte dieren, met wat grauwe aanslag op het verenkleed. (vuilwit) Paren we deze nakomelingen met een zwarte haan, dan zijn alle nakomelingen uit deze kruising blauw. De één wat mooier dan de ander. Als we deze blauwe dieren aan elkaar paren, zal ongeveer de helft van de nakomelingen bestaan uit blauwe dieren. De andere helft is zwart of vuilwit. Fokkers van blauw paren meestal hun blauwe dieren aan een zwarte haan. De helft van de nakomelingen is dan blauw, de andere helft zwart. Wordt de kleur te donker, dan wordt uit blauw keer blauw gefokt, en eventueel het jaar daarna met een vuilwit dier. Nu het probleem van het roest: zwart komt van oorsprong voort uit patrijs. De hoeveelheid zwart, dat in patrijs voorkomt, is in vroeger jaren door de fokkers, die zwart wilden, al selecterend vergroot, waarbij dit hele verdonkeringsproces door mutatie wellicht versterkt is.

Onder het zwart zit echter nog steeds het rood, goud en bruin van patrijs, dat door het zwart verdrongen is. Wordt zwart nu verdund met vuilwit, dan valt een deel van de

verdringingskracht van het zwart weg en kunnen de kleuren rood, goud en bruin aan de oppervlakte komen met als gevolg roest. Het uitsellecteren van deze fout is bij het fokken van blauw een must.

Porseleinkleurige Leghorns

Als een tapijt van duizend bloemen werken ze op het oog van de toeschouwer, als ze door de wei scharrelen, las ik eens. In Frankrijk kreeg deze kleurslag dan ook de naam: mille fleurs. (duizend bloemen), een benaming die men vroeger ook gaf aan bloemmotieven, op stof en porselein. Wellicht dat hierop ook de naam Porseleinkleur bij hoenders terug te voeren is. Al in 1890 waren in Italië patrijskleurige Leghorns gefokt, met witte eindstippen in het verenkleed. Maar echt porseleinkleurig waren deze dieren nog niet. Rond 1910 lukte het een Duitse fokker de enigszins porseleinkleurige Leghorns te fokken. Hij paarde een rood-porselein Sussex haan aan een patrijs Leghorn hen en daarnaast een goud-zwart geleverde Hollands hoen haan met een zwart-bonte Leghorn hen. De kuikens van deze twee paren vormden de uitgangsdieren voor de porseleinkleurige Leghorns.

In 1919 was het doel bereikt, en werd de porseleinkleurige Leghorn in Duitsland erkend. Het is altijd een zeldzame kleurslag gebleven. Deze prachtige kleurslag trekt weinig fokkers. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk de grote moeilijkheidsgraad. Op de Europashow in Zuidlaren zaten enkele heel mooie porseleinkleurige Leghorns. Enkele dieren zijn in Nederland gebleven, bij een fokker, die serieus met deze kleurslag bezig is. Contacten met hem leren me, dat hij veel dieren moet fokken om een klein aantal showwaardige dieren over te houden. Van groot belang is het, om de goede dieren enkele jaren aan te houden, om te zien, wat er gebeurt met de witte eindvlekken. Dieren, waarvan de eindvlek niet al te veel groter wordt met het stijgen van de leeftijd zijn namelijk voor de fok waardevol.

Rode Leghorns

Deze binnen het ras erkende kleurslag wordt al lange tijd niet meer in Nederland gezien. In Duitsland komt hij nog steeds voor. Hier is deze kleurslag ook rond 1935 ontstaan. De oorsprong ligt in de kruising van Buff- Leghorns

met Rhode Island Reds. De nagestreefde kleur is die van de Reds. Met tekening in vleugels en zwarte staart, dus. De rode Leghorns worden geroemd om hun vitaliteit. Enkele fokkers binnen de Nederlandse Leghorn club zijn geïnteresseerd in deze kleurslag, en op zoek naar goede dieren om ermee te starten.

Hopelijk leidt het aanstippen van deze zeldzame kleurslagen binnen dit ras tot meer belangstelling van de fokkers voor deze kleurslagen. Nieuwe fokkers zijn van harte welkom, de secretaris van de Nederlandse Leghornclub, R. Woudwijk, telefoon: 0517-396461 zal graag inlichtingen en adressen verschaffen. ■